

Krkonošská tundra

KRKONOŠE

ostrov tundry uprostřed Evropy

Jsou unikátní mozaikou horských ekosystémů. Svahy hor osídlují horské lesy a louky, horní partie plochých hřebenů porůstá borovice kleč, alpské trávničky a rašelinná společenstva. Druhově bohaté jsou také karové oblasti, vzniklé působením ledovců v minulosti.

Jedinečnost krkonošské přírody si uvědomovali i naši předchůdci. Jan Nepomuk hrabě Harrach zřídil v roce 1904 první krkonošskou rezervaci na Strmé stráni v závěru Labského dolu. Aktivity dalších milovníků krkonošské přírody, mezi které lze zařadit například Josefa Šourka, Zdeňka Pilouse či Jindřicha Ambrože, vyvrcholily 17. května 1963 vyhlášením Krkonošského národního parku.

Správou území je pověřena Správa Krkonošského národního parku se sídlem ve Vrchlabí.

www.krnap.cz

1963–2023

Ve středu 17. května 2023 uplyne 60 let od založení Krkonošského národního parku. Emblém doplňuje značku KRNAP a jeho použití je časově omezené po dobu oslav výročí. Grafické ztvárnění emblému navazuje na současné architektonické koncepty KCEV Krtek a budoucího Návštěvnického centra Krkonošského národního parku. Geometrická skladba jejich jednotlivých dílů se odráží v pojetí emblému. Pestrá skladba barev představuje jak dosavadní pestrost aktivit Správy Krkonošského národního parku, tak i různorodost přírodního bohatství, pro které byl národní park vyhlášen a které se v Krkonoších dodnes nachází.

Krkonošská tundra

Krkonošská arкто-alpínská tundra, která se utvářela po tisíciletí v dobách ledových a poledových, je ostrovem severské přírody uprostřed Evropy. Přestože zaujímá jen necelých 8 %, tedy 47 km², z rozlohy celého pohoří, tvoří nejcennější část Krkonoš. Tundra zahrnuje ledovcové kary, alpínské trávníky a rašeliniště na náhorních plošinách Krkonoš i mrazem a větrem formované nejvyšší vrcholy. Krkonošská tundra je velmi křehký biotop. Zásadní vliv na ni mohou mít změny klimatu, znečištění ovzduší i vysoká návštěvnost některých lokalit.

Obsah

MECHY A JÁTROVKY

1. Mrazovec jehnědovitý
2. Klamonožka bahenní
3. Rašeliník bradavčitý
4. Rašeliník Dusénův
5. Rašeliník Jensenův
6. Rašeliník Lindbergův

LIŠEJNÍKY

7. Dutohlávka sobí
8. Dutohlávka třásnitá
9. Mapovník alpský
10. Mapovník Hochstetterův
11. Mapovník zeměpisný
12. Pevnokmínek alpský
13. Pukléřka islandská
14. Pukléřka sněžná
15. Šídlovec kůstkovitý
16. Vousatec žlutozelený

PLAVUNĚ A PŘESLIČKY

17. Plavuň pučivá
18. Plavuň vidlačka
19. Plavuník alpský
20. Vranec jedlový

KAPRADINY

21. Jinořadec kadeřavý

TRÁVY A OSTŘICE

22. Bika klasnatá
23. Bojínek alpský
24. Lipnice plihá
25. Ostřice Bigelowova
26. Ostřice krkonošská
27. Sítina trojkланá
28. Smilka tuhá
29. Suchopýr pochvatý

30. Suchopýr úzkolistý
31. Tomka alpská

BYLINY

32. Havez česnáčková
33. Hlaváč lesklý
34. Hořec brvitý
35. Hořec panonský
36. Hořec tolitovitý
37. Chrastavec krkonošský
38. Jestřábník alpský
39. Jestřábník černavý
40. Koniklec alpský bílý
41. Kopyšník tmavý
42. Kropenáč vytrvalý
43. Lepnice alpská
44. Lomikámen vstřícnohistý
45. Mateřídouška alpská
46. Mléčivec alpský
47. Mochna zlatá
48. Náprstník velkokvětý
49. Pampeliška krkonošská
50. Pažitka sibiřská
51. Podbělice alpská
52. Prorostlík dlouholistý
53. Protěž nízká
54. Prvosenka nejmenší
55. Pryskyřník platanolistý
56. Rozchodnice růžová
57. Rozchodník horský
58. Rozrazil chudobkovitý
59. Řebříček sudetský
60. Řeřišnice Opizova
61. Řeřišničník Hallerův
62. Sasanka narcisokvětá
63. Sedmikvítek evropský
64. Silenka nadmutá
65. Starček hercynský
66. Svízel hercynský

67. Tolije bahenní
68. Vratička měsíční
69. Všivec krkonošský
70. Zlatobýl alpský
71. Zvonek český

KEŘÍKY

72. Brusnice borůvka
73. Kyhanka sivolistá
74. Ostružiník moruška
75. Rybíz skalní
76. Vlochyně bahenní
77. Vřes obecný

STROMY A KEŘE

78. Bříza karpatská
79. Borovice kleč
80. Jeřáb ptačí
81. Jeřáb sudetský
82. Lýkovec jedovatý
83. Vrba laponská
84. Vrba slezská

PAVOUKOVCI

85. Slídač ostnooký

BROUCI

86. Mandelinka lišejníková

JEPICE, VÁŽKY, POŠVATKY

87. Šídlo horské

MOTÝLI

88. Můra sivá

PTÁCI

89. Bělořit šedý
90. Čečetka zimní
91. Hýl rudý
92. Linduška horská
93. Pěvuška podhorní
94. Rehek domácí
95. Skřivan polní
96. Slavík modráček tundrový
97. Sokol stěhovavý
98. Tetřívek obecný

SAVCI

99. Hraboš mokřadní
100. Jelen lesní

Abecední seznam druhů

Bělořit šedý	89
Bika klasnatá	22
Bojínek alpský	23
Borovice kleč	79
Brusnice borůvka	72
Bříza karpatská	78
Čečetka zimní	90
Dutohlávka sobí	7
Dutohlávka třásnitá	8
Havez česnáčková	32
Hlaváč lesklý	33
Hořec brvitý	34
Hořec panonský	35
Hořec tolitovitý	36
Hraboš mokřadní	99
Hýl rudý	91
Chrastavec krkonošský	37
Jelen lesní	100
Jeřáb ptačí	80
Jeřáb sudetský	81
Jestřábník alpský	38
Jestřábník černavý	39
Jinořadec kadeřavý	21
Klamonožka bahenní	2
Koniklec alpský bílý	40
Kopyšník tmavý	41
Kropenáč vytrvalý	42
Kyhanka sivolistá	73
Lepnice alpská	43
Linduška horská	92
Lipnice plihá	24
Lomikámen vstřícnohistý	44
Lýkovec jedovatý	82

Mandelinka lišejníková	86
Mapovník alpský	9
Mapovník Hochstetterův	10
Mapovník zeměpisný	11
Mateřídouška alpská	45
Mléčivec alpský	46
Mochna zlatá	47
Mrazovec jehnědovitý	1
Můra sivá	88
Náprstník velkokvětý	48
Ostružiník moruška	74
Ostřice Bigelowova	25
Ostřice krkonošská	26
Pampeliška krkonošská	49
Pažitka sibiřská	50
Pevnokmínek alpský	12
Pěvuška podhorní	93
Plavuň pučivá	17
Plavuň vidlačka	18
Plavuník alpský	19
Podbělice alpská	51
Prorostlík dlouholistý	52
Protěž nízká	53
Prvosenka nejmenší	54
Pryskyřník platanolistý	55
Pukléřka islandská	13
Pukléřka sněžná	14
Rašeliník bradavčitý	3
Rašeliník Dusénův	4
Rašeliník Jensenův	5
Rašeliník Lindbergův	6
Rehek domácí	94
Rozchodnice růžová	56
Rozchodník horský	57
Rozrazil chudobkovitý	58

Rybíz skalní	75
Řebříček sudetský	59
Řeřišnice Opizova	60
Řeřišničník Hallerův	61
Sasanka narcisokvětá	59
Sedmikvítek evropský	63
Silenka nadmutá	64
Sítina trojklaná	27
Skřivan polní	95
Slavík modráček tundrový	96
Slíďák ostnonohý	85
Smilka tuhá	28
Sokol stěhovavý	97
Starček hercynský	65
Suchopýr pochvatý	29
Suchopýr úzkolistý	30
Svízel hercynský	66
Šídlo horské	87
Šídlovec kůstkovitý	15
Tetřívka obecný	98
Tolije bahenní	67
Tomka alpská	31
Vlochyň bahenní	76
Vousatec žlutozelený	16
Vranec jedlový	20
Vratička měsíční	68
Vrba laponská	83
Vrba slezská	84
Vřes obecný	77
Všivec krkonošský	69
Zlatobýl alpský	70
Zvonek český	71

Vysvětlivky

Výška

Velikost

Váha

Rozpětí křídel u hmyzu

Rozpětí křídel z ptáků

Doba květu

Stupeň ochrany v ČR

Ohrožený

Silně ohrožený

Kriticky ohrožený

Tip na výlet 1

Výlet z **Horních Míseček na Dvoračky** vás zavede do Kotle. Vítr vanoucí od Severního moře s sebou nese vodu, prach, semena a pyl různých rostlin. V závětrí karů, jakým je i Kotel, vítr ztratí svou sílu a vše, co nesl, padá k zemi. Proto zde vznikají tzv. krkonošské zahrádky, v nichž roste až 250 kvetoucích rostlin. Jsou to ta nejcennější místa Krkonoš.

Tip na výlet 2

Luční bouda stojí **uprostřed Bílé louky**. Půda je zde tmavá a je tu dost vody. Zdálo by se, že jsou zde ideální podmínky k zemědělství. Je tady ale jen 100 dní vegetační doby v roce, tedy méně než polovina, než dole v kraji. V roce 1918 budaři vysázeli u Luční boudy 16 kg brambor a sklidili jen necelé kilo! Pokud louky nepřihnojovali kejdou, kosily se jednou za 2 až 3 roky, protože tráva rychleji nenarostla. Tundrové podnebí je velmi drsné.

Tip na výlet 3

Sněžka a okolní vrcholy jsou typickou ukázkou arкто-alpínské tundry Krkonoš. Hřebeny vyčnívají jeden kilometr nad okolní krajinou a fičí na nich vítr od Severního moře. Panuje tu zima, vlhko a vítr. Podobné podnebí je ve Skandinávii, severním Walesu nebo až na Urale. Ve střední Evropě takovou tundru uvidíte jenom v Krkonoších. Je to nejcennější, co tady máme.

Tip na výlet 4

Slovo tundra znamená „krajina v horách bez lesů“. Je tam, kde je zima a krátká vegetační sezóna. V Krkonoších je jí asi 40 km² a je velmi citlivá. Když ji lidé poškodí, trvá dlouho, než se vzpamatuje. Rostliny zde totiž mají jen asi 100 dní, tedy 3 měsíce na růst a rozmnožování. Právě **mezi Luční boudou, Sněžnými jamami a pramenem Labe** uvidíte typickou ukázkou krkonošské tundry.

Tip na výlet 5

Vydejte se **po cestě Buď fit do Labského dolu**. Nad Malým Labským vodopádem se dostanete na dno tohoto ledovcového karu. Labský důl je jednou z lavinově nejaktivnějších oblastí Česka. Ze Strmé stráně sjela 8. března 1955 dosud největší zaznamenaná lavina. Byla dlouhá 1 375 m! Smetla 9 hektarů lesa, ze kterého se pak vytěžilo 5 000 plnometrů dřeva. To by jedné krkonošské chalupě vystačilo na 400 let vytápění.

1–3,5 cm

Mrazovec jehnědovitý

Anthelia julacea

Žlutozelené, tmavě zelené až hnědavé dvoudomé játrovky tvořící husté koberce. Lodyhy jsou jehnědovitě olisté, nitovité, poléhavé, s vystoupavými konci a poměrně vzácně větvené. Lístky se vzájemně kryjí a jsou přitisklé k lodyžce. Tobolka je hnědá a vejčitá. Roste na vlhkých skalách, březích potoků a prameništích nad horní hranicí lesa. V České republice se vyskytuje pouze v Krkonoších.

až 12 cm

Klamonožka bahenní

Aulacomnium palustre

Běžný mech rostoucí nejčastěji na rašeliníštích a mokřích loukách, ale i na vlhkých rašelinných okrajích lesních cest. Jednotlivé rostliny jsou statné, v rozvolněných trsech, vzpřímené nebo poléhavé a nepravidelně větvené. Lodyhy jsou hustě kryté hnědým až rezavým vlášením. Listy jsou za vlhka vzpřímeně odstálé až zkroucené, až 4 mm dlouhé, ve špičce mohou být tupé. Okraj listu je částečně zahnutý až oboustranně podvinutý. Rostliny se většinou rozmnožují nepohlavně.

5–25 cm

Rašelíník bradavčitý

Sphagnum papillosum

Rašelíník se statnými rostlinkami, tvoří volné a někdy rozpadavé polštáře nažloutlé, hnědavé, vzácněji zelené či žlutozelené barvy. Lodyžky jsou poměrně silné, se svazečky větví po 4–5. Lodyžní lístky jsou jazykovité, větevní lístky široce vejčité a bradavičnaté. Je dvoudomý. Roste na vrchovištích, rašelinných loukách, prameništích, mokrých skalních výchozech nebo poblíž rybníků.

8–50 cm

Rašeliník Dusénův

Sphagnum majus

Statný rašeliník s rostlinkami často ponořenými ve vodě. Vzácně mohou být zelené, častěji však jsou žlutozelené nebo hnědozelené. Lodyžky jsou poměrně slabé, větvené, někdy splývají po vodě. Lodyžní lístky jsou rovnoramenně trojboké, větevní lístky pak čárkovité až dlouze kopinaté. Je dvoudomý. Je to typický druh šlenků (prohlubní) a jezírek subalpínských vrchovišť a rašelinišť.

10–20 cm

Rašelíník Jensenův

Sphagnum jensenii

Rašelíník se světle hnědými až kaštanově hnědými rostlinkami. Lodyžky jsou slabé a mohou být světle zelené až dohněda. Lodyžní lístky jsou trojúhelníkovité, větevní lístky vejčitě kopinaté. Je dvoudomý. Roste na vlhkých slatinných stanovištích a v bahenní vegetaci. Tento druh byl v České republice nalezen v Krkonoších u polských hranic, ale jeho výskyt nebyl potvrzen.

8–30 cm

Rašeliník Lindbergův

Sphagnum lindbergii

Rostlinky tohoto rašeliníku jsou obvykle hnědavé nebo žlutohnědé, vzácněji hnědozelené až zelené. Lodyžky jsou silné, hnědavé až černé. Lodyžní lístky jsou velké, široce lopatkovité a směrem vzhůru rozšířené. Větevní lístky jsou podlouhle kopinaté až vejčité. Může být jednodomý i dvoudomý. Roste na rašeliništích a vrchovištích ve šlencích (prohlubnících) nebo na jejich okraji a někdy i podél potoků.

8–10 cm

Dutohlávka sobí

Cladonia rangiferina

Keřovitý lišejník světlé barvy. Stélky jsou bohatě větvené, stříbřitě našedlé až nazelenalé barvy. Jsou duté a obsahují práškovité soredie (roznožovací částice). Roste velmi pomalu, pouze několik milimetrů za rok. Upřednostňuje chladnější prostředí. Roste v lesích, vřesovištích a rašeliništích. V severské tundře je často spásána soby. Ve skandinávských zemích bývá přidávána do alkoholu aquavit.

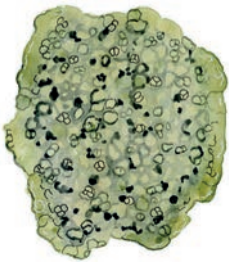
1–3 cm

Dutohlávka třásnitá

Cladonia fimbriata

Drobný lišejník se stélkou z přízemních šupin. Ty jsou drobné a na okraji vroubkované, šedozelené, na rubu bílé a směrem k bázi hnědé až černé. Ze stélky vyrůstají moučnaté nazeleňalé až naředlé pohárky, v dolní části jsou bílé. Na vrcholu pohárku se tvoří hnědé soredie (rozmnožovací částice). Roste na bázi stromů a na tlejícím dřevu, ale objevuje se i na zemi nebo skalách s mechem.

5–10 cm

Mapovník alpský

Rhizocarpon alpicola

Korovitý lišejník tvořící žlutozelené až bělavě žluté stélky oddělené úzkými černými trhlinkami. Stélky jsou pěkně přichyceny k podkladu. Apothecia (plodnice) jsou vypouklá. Roste na křemičitých kamenných mořích a tvrdých skalách v horských oblastech s dlouho přetrvávající sněhovou pokrývkou. V České republice ho najdeme třeba v Krkonoších, Jeseníkách, Králickém Sněžníku a na Šumavě.

porosty
až několik m

Mapovník Hochstetterův

Rhizocarpon hochstetteri

Korovitý lišejník s rozpraskanou šedou, šedohnědou až červenohnědou stélkou. Apothecia (plodnice) jsou černá, většinou plochá nebo jen mírně vypouklá. Roste v podhorských až vysokohorských oblastech, často na zastíněných vlhkých místech, kde prosakuje voda, např. mokré křemičité skály a sutě s dlouho přetrvávající sněhovou pokrývkou. V České republice ho lze najít např. v Krkonoších a na Šumavě.

porosty
až několik m

Mapovník zeměpisný

Rhizocarpon geographicum

Lišejník rostoucí v horských oblastech s nízkým znečištěním ovzduší. Má plochou korovitou stélku výrazné žlutozelené barvy, díky které je viditelný i na velkou vzdálenost. Stélky s tmavými sítěmi plodnic vytvářejí dojem mapy. Je pevně vrostlý do substrátu. Porůstá velké plochy na skalách a na sutích. Často se používá v klimatologii k určování stáří některých usazenin, například ledovcových morén.

1–5 cm

Pevnokmínek alpský

Stereocaulon alpinum

Horský lišejník s keříčkovitou stélkou. Kompaktní keříky jsou složeny z malých stromkovitých větviček, které jsou šedobíle zrnité, jakoby ojínné a na spodní straně růžově plstnaté. Na koncích větviček vyrůstají hnědé plodnice. Roste na osluněných kyselých půdách nebo křemičitých kamenech. V České republice ho lze najít v Jizerských horách, Krkonoších a Hrubém Jeseníku.

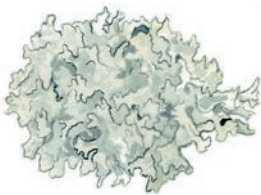
2–10 cm

Puklérka islandská

Cetraria islandica

Náš nejznámější druh lišejníku, nazývaný také islandský mech. Stélka je trsnatě keříčkovitá a tvoří široké polštáře. Větvičky jsou stočeny do trubiček a větví se. Koncové laloky jsou ploché. Vršek je sytě zelený, spodní strana je bělavá. Roste v jehličnatých lesích, na písčitých půdách, vřesovištích a suchých místech v rašeliništích. Využívá se jako léčivka, odvar má ale velmi hořkou chuť.

4–8 cm

Puklérka sněžná

Flavocetraria nivalis

Lišejník s tuhou, světle šedožlutou vzpřímenou keříčkovitou stélkou. Jednotlivé laloky jsou ploché, hladké a lesklé, na okrajích zkadeřavělé. Při bázi jsou žlutooranžově skvrnité. Roste na kamenných mořích, v alpínských holinách s řídkou vegetací a na místech s dlouho vytrvávající sněhovou pokrývkou. U nás ji lze najít pouze v Krkonoších (např. na Sněžce) a na Králickém Sněžníku.

2–8 cm

Šídlovec kůstkovitý

Thamnolia vermicularis

Lišejník s keříčkovitou stélkou. Větvičky jsou bělavě šedé, podlouhlé, válcovité, duté a na konci zúžené. Svým tvarem připomínají vybělené kůstky. Roste v chladnějších oblastech na kyselé půdě a na vyfoukávaných horských společenstvech nad horní hranicí lesa. V České republice ho lze nalézt v Krkonoších, Hrubém Jeseníku, na Šumavě a Králickém Sněžníku.

8–10 cm

Vousatec žlutozelený

Alectoria ochroleuca

Lišejník s keříčkovitou stélkou. Je žlutozelenavý, poléhavý, větve jsou úzké a dichotomicky dělené – to znamená, že se dělí do tvaru písmene V. Svým vzhledem připomíná vousy, odtud jeho jméno. Roste nad horní hranicí lesa na vyfoukávaných místech s řídkou vegetací a na kamenných sutích. V České republice roste na Šumavě, v Krkonoších, na Králickém Sněžníku a v Hrubém Jeseníku.

30–100 cm

ohrožená

Plavuň pučivá

Lycopodium annotinum

Dlouze plazivá rostlina, která může dorůstat délky až 1 metr. Lístky jsou odstáté a nejsou zakončeny bílým chlupem. Větve, které nesou výtrusnicové klasy, jsou vzpřímené a mohou být až 30 cm vysoké. Výtrusnicové klásky nejsou stopkaté, ale přisedlé, a jsou na větvích vždy jednotlivě. Velmi hořlavé výtrusy se využívaly ke světelným efektům v divadelnictví (stejně jako u plavuně vidlačky).

30–120 cm

ohrožená

Plavuň vidlačka

Lycopodium clavatum

Rostlina s dlouhou, plazivou, vidličnatě větvenou lodyhou. Lístky jsou zakončené dlouhým bílým chlupem. Výtrusnicové klasy jsou i přes 5 cm dlouhé, většinou po dvou až třech na dlouhé neolistěné stopce. Roste na suchých a slunných místech. Sušené rostliny se používají v lidovém léčitelství. Velmi hořlavé výtrusy se využívaly ke světelným efektům v divadelnictví.

5–10 cm

silně
ohrožený

Plavuník alpský

Diphasiastrum alpinum

Plavuňovitá rostlina s plazivými lodyhami. Postranní větve jsou vzpřímené a od báze hustě větvené. Sterilní větve bez výtrusnicových klasů jsou mírně zploštělé a mají nestejně listy. Část listů odstává téměř kolmo od větví a část je srpovitě zahnutá. Výtrusnicové klasy vyrůstají po jednom na konci větví. Roste na smilkových loukách, vřesovištích, ale i na lyžařských sjezdovkách a okrajích cest.

5–30 cm

ohrožený

Vranec jedlový

Huperzia selago

Vždyzelená rostlina s jehlicovitými listy. Lodyhy jsou přímé, vidličnatě větvené a tvoří husté trsy. Listy jsou drobné a čárkovitě kopinaté. Nevytváří koncový výtrusný klas (na rozdíl od ostatních plavuňovitých). Výtrusnice se tvoří v úžlabí listů v horní části lodyhy. Rozmnožuje se výtrusy, ale i pupeny (vegetativně). Roste především v horských oblastech. Obsahuje jedovaté látky.

15–30 cm

silně
ohrožený

Jinořadec kadeřavý

Cryptogramma crispera

Trsnatá kapradina horských skalních sutí. Listy jsou řapíkaté a složené. Vnější listy nemají výtrusnice a jsou trojúhelníkovité až vejčité, svěže zelené a lysé. Vnitřní listy s výtrusnicemi jsou v obrysu užší. Výtrusnicové kupky jsou překryté ohrnutými okraji listů, které se v době zralosti rozvinou a výtrusy se uvolní. Roste ve skalních štěrbinách a v sutích, druhotně ho lze najít na starých zdech.

7–25 cm

VI–VIII

kriticky
ohrožená

Bika klasnatá

Luzula spicata

Vzácná trsnatá travina. Stonky jsou přímé. Přízemní listy jsou úzce žlábkovité, řídce brvité a později olysalé. Květenstvím je převislý černohnědý nebo tmavohnědý kružel. Podpurný listen je stejně dlouhý jako květenství. Plodem je tobolka. V České republice se vyskytuje pouze v Krkonoších. Roste na alpínských trávnících s trvalým rozrušením mrazem nebo sešlapem.

Bojínek alpský

Phleum alpinum

Vytrvalá travina tvořící řídké trsy. Stopek je vystoupavý až přímý. Listové pochvy jsou lysé a nafialovělé, u nejhořejšího listu je pochva nafouklá. Listy mají ploché čepele a na vrcholu jsou špičaté. Květenství se nazývá lichoklas a je válcovité, fialově zelené až načernalé. Plodem je obilka. Roste na horských loukách a v subalpínských trávnících, obvykle na vlhčích půdách.

Lipnice plihá

Poa laxa

Vysokohorská trsnatá světle zelená travina, která byla popsána právě z Krkonoš. Stonek je přímý, tenký a hladký. Listy jsou přízemní a se špičatým jazýčkem. Květenstvím je řídká převislá lata složená z klásků. Květy mají zelenou až hnědavou barvu. Plodem je obilka. Roste na vlhkých skalách, sutích, v ledovcových karech a sněhových výležiscích. V České republice se vyskytuje pouze v Krkonoších.

10–30 cm

VII–VIII

Ostřice Bigelowova

Carex bigelowii

Netrsnatá šedozelená ostřice s dlouhým plazivým oddenkem. Stonek je přímý a hladký. Listy jsou střídavé a obloukovitě zahnuté. Květenstvím jsou černé klasy složené z horních samčích a dolních samičích klásků. Plodem jsou mošničky s krátkým zobánkem. Roste na vlhkých travnatých a kamenitých svazích, druhově chudých horských pastvinách a na rašelinných půdách v horských oblastech.

5–15 cm

VI–VIII

kriticky
ohrožená

Ostřice krkonošská

Carex derelicta

Vzácný krkonošský endemit, který byl popsán až v roce 2008. Tvoří trsy. Listy jsou šedozelené, ploché nebo rýhované. Květenstvím je klas složený z 1 horního samčího klásku a ze 2–3 dolních kulatých zelených samičích klásků. Plodem je šedozelená mošnička s dvouklaným zobánkem. Roste ve vlhkých skalních štěrbinách a na vlhkých sutích. Vyskytuje se pouze ve Velké Kotelní jámě v Krkonoších.

Sítina trojklaná

Juncus trifidus

Trsnatá bylina s plazivým oddenkem. Lodyhy jsou tenké a oblé. Lodyžní listy jsou tenké a nitovité. Nápadné jsou tři listeny, které převyšují květenství. Květenství se nazývá kružel a je tvořeno hnědými nebo hnědavě žlutými květy. Plodem je tobolka. Dává přednost nižším teplotám. Roste ve skalních štěrbinách a na kamenitých stráních v horských oblastech.

10–40 cm

VII–VIII

Smilka tuhá

Nardus stricta

Trsnatá nízká tráva s tuhými listy i stébly. Listy jsou tenké, šedozelené. Květenství je nafialovělé, jednostranně hřebínkovité. Klásky jsou z boku smáčklé, jednokvěté. Plodem je obilka. Patří mezi rostliny s apomiktickým způsobem rozmnožování. To znamená, že tvoří semena bez oplození vaječné buňky. Roste na živinami chudých loukách a pastvinách, vřesovištích i okrajích rašelinišť a ve vegetaci alpínského bezlesí.

15–25 cm

V–VII

Tomka alpská

Anthoxanthum alpinum

Živě zelená travina horských oblastí, která voní kumarinem (vůně sena). Stonek je tenký a přímý, vzrůstem je mnohem drobnější než příbuzná tomka vonná. Listy jsou ploché a lysé, jen u báze brvité. Květenstvím je válcovitá lata složená z klásků zelené nebo nafialovělé barvy. Plodem je obilka. Nejčastěji roste na horských trávnících, vzácněji na subalpínských vřesovištích, v kosodřevině a smrčinách.

60–150 cm

VII–VIII

Havéz česnáčková

Adenostyles alliariae

Vysoká mohutná rostlina hor západní a střední Evropy. Lodyha je přímá, větvená, tlustá a rýhovaná. Přízemní listy jsou dlouze řapíkaté, trojúhelníkovitě srdčité, na okraji zubaté a na rubu bělovlnaté. Lodyžní listy jsou krátce řapíkaté a trojboce srdčité. Květenstvím jsou červenofialové úbory uspořádané v latách. Plodem je nažka. Roste na horských prameništích a vysokostébelných nivách.

20–70 cm

VII–IX

Hlaváč lesklý

Scabiosa lucida

Horská bylina rostoucí na kamenných sutích. Lodyha je přímá a větvená. Spodní listy v přízemní růžici jsou celistvé. Horní listy jsou vstříčné a peřenosečné. Na konci lodyhy vyrůstají růžové až červenofialové květy uspořádané v hlávkách. Mezi květy vykukují hnědočerné kališní štětiny. Plodem je nažka. Roste na kamenitých svazích a sutích, ale i na skalách a horských nivách.

40–70 cm

VII–IX

silně
ohrožený

Hořec panonský

Gentiana pannonica

Vytrvalá bylina se šikmo rostoucím oddenkem. Spodní listy jsou řapíkaté a vyrůstají v přízemní růžici, horní listy jsou přisedlé. Květy jsou nachové, temně tečkované. Plodem je tobolka. Přirozeně se vyskytuje pouze na Šumavě a v Alpách. V minulosti byl hojně sbírán pro léčivé účinky, zejména proti nadýmání a zánětu žaludku.

30–80 cm

VII–IX

ohrožený

Hořec tolilovitý

Gentiana asclepiadea

Vytrvalá trsnatá bylina, která je ve znaku Krkonošského národního parku. Má přímou, často převislou (zejména roste-li ve stínu) a lysou lodyhu. Listy jsou křížmostojné, kopinaté a výrazně žilkované. Zvonkovité květy vykvétají v úžlabí listů a jsou modré, vzácně však i bílé nebo narůžovělé. Plodem je tobolka. Roste na horských loukách i ve vlhčích horských lesích, na holinách, světlinách a podél cest.

25–45 cm

VIII–IX

kriticky
ohrožený

Chrastavec krkonošský

Knautia pseudolongifolia

Náš nejvzácnější druh chrastavce a zároveň krkonošský endemit. Lodyhy jsou řídce štětinovitě chlupaté. Přízemní listy jsou obkopinaté až obvejčité a krátce řapíkaté. Lodyžní listy jsou přisedlé, úzce kopinaté až obkopinaté a téměř lysé. Květenstvím je strboul tvořený nachovými až fialově červenými květy. Plodem je nažka. Roste pouze ve Velké Kotelní jámě.

Jestřábník alpský

Hieracium alpinum

Horská vytrvalá bylina. Lodyha je přímá a hustě chlupatá. Listy jsou hustě a dlouze chlupaté. Spodní listy v přízemní růžici jsou řapíkaté, eliptické a tupě špičaté. Lodyžní list bývá pouze jeden. Květenstvím je úbor složený z jasně žlutých jazykovitých květů s chlupatým zákrovem. Plodem je nažka s chmýrem. Roste na vysokohorských holinách, na návětrných svazích a vrcholových plošinách.

15–35 cm

VII–VIII

Jestřábník černavý

Hieracium nigrescens

Jestřábník rostoucí na našem území pouze v Krkonoších. Lodyha je přímá a chlupatá. Listy jsou celistvé, řapíkaté a řídce chlupaté, spodní jsou v přízemní růžici, lodyžní listy jsou úzké a střídavé. Květenstvím jsou úbory s chlupatým a načernalým zákrovem, které vyrůstají jednotlivě nebo v kruželu. Květy jsou žluté a jazykovité. Plodem je nažka s chmýrem. Roste na alpínských trávnících a vřesovištích.

5–30 cm

V–VI

ohrožený

Koniklec alpský bílý

Pulsatilla alpina subsp. alba

Náš jediný bíle kvetoucí koniklec. Lodyha je přímá, načervenalá a bíle chlupatá. Listy jsou přízemní, zpeřené a lysé. Květy jsou bílé, zvnějšku nafialovělé a chlupaté. Plodem jsou chlupaté nažky. Stejně jako ostatní koniklece je jedovatý.

10–40 cm

VII–VIII

kriticky
ohrožený

Kopyšník tmavý

Hedysarum hedysaroides

Na našem území velmi vzácná horská bylina. Lodyhy má hranaté, vystoupavé až přímé a nevětvené nebo chudě větvené. Listy jsou střídavé a lichožpeřené. Květenstvím jsou hrozny složené z fialově červených, při odkvětu modrých, vzácně bílých, květů. Plodem jsou zaškrcované suché lusky. Roste na travnatých a kamenitých svazích, na skalních terasách a vlhkých stanovištích a v ledovcových karech.

20–50 cm

VI–VIII

silně
ohrožený

Kropenáč vytrvalý

Swertia perennis

Vytrvalá vzácná rostlina s bělavým oddenkem. Lodyha je hranatá, často nafialovělá. Listy v přízemní růžici jsou řapíkaté, lodyžní listy jsou vstříčné a přisedlé. Květy vyrůstají po 2–6 v chocholičnaté latě, jsou 5četné někdy 4četné, modrofialové a tečkované. Plodem je tobolka. Roste na horských prameništích, mokřích skalách a rašelinných loukách.

5–20 cm

VI–VIII

Lepnice alpská

Bartsia alpina

Poloparazitická horská rostlina. Lodyha je vystoupavá až přímá, žláznatě chlupatá, s červeným nádechem. Listy jsou přisedlé, vejčité, na okraji zubaté, tmavě zelené, na spodu nafialovělé. Tmavě fialové květy vyrůstají v krátkém hroznu, listeny jsou chlupaté a nafialovělé. Plodem je tobolka. Roste na horských loukách a v karech nad hranicí lesa, také na prameništích a ve skalních štěrbinách.

2–5 cm

IV–VI

silně
ohrožený

Lomikámen vstřícnolistý

Saxifraga oppositifolia

Na našem území velmi vzácná trsnatá rostlina horských skalek a sutí. Lodyhy má velmi krátké. Listy jsou vstřícné, křížmostojné, dužnaté a na vrcholu brvité. Květy jsou 5četné a načervenalé růžové. Plodem je tobolka. Roste na skalách a sutích, ve skalních štěrbinách, preferuje vlhké a vápenaté půdy. Snáší velmi nízké teploty a vyskytuje se až do výšky 4 000 m n. m. U nás roste pouze v Krkonoších.

2–15 cm

VII–X

Mateřídouška alpinská

Thymus alpestris

Nízký keřík s poléhavými až plazivými stonky. Lodyhy nesoucí květy vyrůstají v paždí listů, jsou vystoupavé, čtyřhranné a chlupaté pouze na hranách. Listy jsou vstřícné, řapíkaté a okrouhle vejčité. Květenstvím je lichoklas složený ze sytě růžových květů uspořádaných v přeslenech. Plodem jsou tvrdky. Roste na mělkých půdách skalních hřbetů, terásků a kamenitých svahů.

50–200 cm

VII–IX

Mléčivec alpský

Cicerbita alpina

Statná vytrvalá bylina s přímou nevětvenou lodyhou, v horní polovině hnědavě žláznatou. Dolní a střední listy jsou tvořeny koncovým trojúhelníkovým úkrojkem a několika postranními úkrojky. Květenstvím jsou úbory, které jsou nahloučené v latě na konci lodyhy. Květy jsou sytě modré. Plodem je nažka. Roste ve vlhkých lesích a v nivách kolem potoků ve vyšších polohách.

10–30 cm

V–VII

Mochna zlatá

Potentilla aurea

Horská rostlina s výrazným květem. Lodyha je poléhavá až vystoupavá a chlupatá. Listy jsou řapíkaté, dlanitě složené, pětičetné, na líci lysé, na řapících a na rubu hustě krátce chlupaté. Květy jsou pětičetné, na kalichu chlupaté, zlatožluté, uprostřed s oranžovou skvrnou. Plodem je nažka. Roste na horských loukách, pastvinách a holích, v rozvolněných horských lesích a na jejich okrajích.

40–120 cm

VI–VII

Náprstník velkokvětý

Digitalis grandiflora

Vytrvalá jedovatá rostlina s válcovitým oddenkem. Lodyha je přímá, nevětvená a chlupatá. Listy jsou podlouhle kopinaté a mělce pilovité. Květenstvím je jednostranný hrozen tvořený žlutými zvonkovitými květy s hnědou kresbou uvnitř. Plodem je tobolka. Roste ve světlých lesích a v lesních lemech. Obsahuje látky, které se využívají v lékařství, ale méně často než u náprstníku červeného.

10–25 cm

VII–VIII

Pampeliška krkonošská

Taraxacum alpestre

Vzácná horská rostlina, která je krkonošským endemitem. Lodyha je přímá a dutá. Listy vyrůstají v přízemní růžici, jsou jednoduché a peřeně členěné. Na konci stonku vyrůstá jeden úbor složený ze žlutých jazykovitých květů. Plodem je ochmýřená nažka. Roste na skalách a sutích, méně často na horských trávnících subalpínského stupně. V červeném seznamu je vedena jako kriticky ohrožená.

25–60 cm

VI–VIII

Pažitka sibiřská

Allium schoenoprasum subsp. alpinum

Horská bylina s oddenkem a na něm nahloučenými cibulkami. Stonek je přímý a dutý. Listy vyrůstají od spodní části lodyhy obvykle po 1–3, jsou duté, hladké a obvykle přerůstají květenství. Květenství je tvořené růžovými až nafialovělými květy. Plodem je tobolka. Roste zejména na prameništích, na mokrých skalách, ve vysokostébelných trávnicích či na okrajích horských potoků.

Podbělice alpská

Homogyne alpina

Vytrvalá bylina s dlouhým oddenkem. Přízemní listy jsou uspořádány v přízemní růžici, jsou mírně kožovité, okrouhlé a po obvodu vroubkované. Lodyžní listy jsou šupinaté a většinou jsou pouze dva. Květní úbory jsou fialově zbarvené a rostou po jednom na vrcholu stonku. Plodem je nažka s chmýrem. Roste nejčastěji v horských smrčínách a na horských loukách.

50–90 cm

V–VI

Prorostlík dlouholistý

Bupleurum longifolium

Vytrvalá rostlina tvořící řídké listové růžice. Lodyha je přímá, oblá a chudě větvená. Spodní listy jsou řapíkaté a vejčité, horní přisedlé, objímavé a obkopinaté. Nejvrchnější listy jsou vejčité a často úplně prorostlé. Květenstvím je chudý okolík složený z menších okolíčků tvořených žlutými květy. Plodem jsou nažky.

Protěž nízká

Gnaphalium supinum

Drobná, bíle plstnatá rostlina horských oblastí s tenkou lodyhou. Listy jsou přisedlé, úzké a bíle chlupaté. Dolní listy vytvářejí přízemní růžici. Na konci lodyhy je 2–8 úborů složených z nazelenalých až nahnědlých květů. Plodem je nažka s chmýrem. Jedná se o typický druh sněhových výležísek.

1–4 cm

VI–VII

silně
ohrožená

Prvosenka nejmenší

Primula minima

Nízká bylina horských poloh s výraznými nevonnými květy. Listy v přízemní růžici jsou klínovité, kožovité, lesklé, zubaté a jako u jediné z prvosenek nadvinuté. Na krátkých stoncích vyrůstají po 1 nebo po 2 velké růžové až načervenalé květy. Plodem je tobolka. Roste na skalách a ve skalních štěrbinách. Může vystupovat do výšky až 3 000 m n. m. Na našem území se vyskytuje pouze v Krkonoších.

60–120 cm

VI–VII

Pryskyřník platanolistý

Ranunculus plataniifolius

Vytrvalá bylina s krátkým oddenkem. Přízemní listy jsou řapíkaté a čepel je 3–5dílná. Lodyžní listy jsou krátce řapíkaté až přisedlé a jejich čepel je 3dílná. Jedná se o jeden z mála našich pryskyřníků, které mají bílé květy. Od podobného pryskyřníku omějolistého se liší lysými květními stopkami. Plodem je nažka. Roste ve vyšších horských polohách podél řek, potoků a ve vlhkých suťových lesích.

10–40 cm

VI–VIII

kriticky
ohrožená

Rozchodnice růžová

Rhodiola rosea

U nás vzácná dvoudomá léčivá bylina. Lodyhy jsou přímé a nevětvené. Listy jsou střídavé, obvejčité, špičaté a nahoře pilovité. Květenstvím je chocholík složený z velkého množství žlutých a načervenalých květů. Plodem je měchýřek. Roste na skalách a sutích horských oblastí. Je ceněná jako léčivka. V minulosti byla proto často pěstována v zahradách a v přírodě kvůli intenzivnímu sběru mizela.

5–10 cm

VI–VII

Rozchodník horský

Sedum alpestre

Drobná rostlina sukulentního vzhledu, která u nás roste pouze v Krkonoších a Hrubém Jeseníku. Lodyhy jsou tenké, plazivé a bohatě větvené. Listy jsou střídavé, dužnaté a zploštělé. Květenstvím se říká vijany a jsou tvořena drobnými, pětičetnými, jasně žlutými květy. Plodem je červeno-hnědý měchýřek. Roste ve štěrbinách skal, na sutích, v ledovcových karech a na svazích lavinových drah.

10–20 cm

VI–VIII

kriticky
ohrožený

Rozrazil chudobkovitý

Veronica bellidioides

Vzácná chlupatá bylina horských oblastí. Stonky jsou hustě olistěné. Dolní listy v přízemní růžici jsou krátce řapíkaté, na bázi klínovité a obráceně vejčité. Lodyžní listy jsou menší a vstříčné. Květenstvím je hrozen jasně modrých květů. Plodem je tobolka. Roste na alpínských trávnících a kyselých křemičitých podkladech horských oblastí. Na našem území se vyskytuje pouze na jedné lokalitě v Krkonoších.

Řebříček sudetský

Achillea millefolium subsp. sudetica

Vytrvalá horská rostlina s plazivým oddenkem. Přízemní listy jsou řapíkaté, lodyžní listy jsou obvykle krátce řapíkaté až téměř přisedlé, s 3× přenosečnou čepelí s úkrojky rozloženými do roviny. Jednotlivé úbory jsou složené v hustou chocholičnatou latu jazykovitých světle až tmavě růžových květů. Plodem je nažka. Roste na horských loukách a lavinových drahách v horských oblastech.

10–30 cm

VI–VII

kriticky
ohrožená

Řeřišnice Opizova

Cardamine amara subsp. *opicii*

Vzácná chlupatá bylina horských oblastí. Stonky jsou hustě olistěné. Dolní listy v přízemní růžici jsou krátce řapíkaté, na bázi klínovité a obráceně vejčité. Lodyžní listy jsou menší a vstříčné. Květenstvím je hrozen jasně modrých květů. Plodem je tobolka. Roste na alpínských trávnících a kyselých křemičitých podkladech horských oblastí. Na našem území se vyskytuje pouze na jedné lokalitě v Krkonoších.

Řeřišničník Hallerův

Cardaminopsis halleri

Bylina s tenkými kořeny a nadzemními kořenujícími výběžky. Lodyhy jsou přímé až vystoupavé a často chlupaté. Spodní listy jsou řapíkaté, chlupaté, okrouhle srdčité s koncovým úkrojkem. Lodyžní listy jsou vejčité. Květenstvím je bohatý hrozen složený z 15–20 bílých až narůžovělých květů. Plodem je šešule. Roste na vlhkých loukách a prameništích, v nižších polohách i na vlhkých místech v lesích.

10–50 cm

VI–VII

silně
ohrožená

Sasanka narcisokvětá

Anemone narcissiflora

Chlupatá bylina, která bývá také nazývána větrnice. Lodyha je přímá a chlupatá. Listy mají huňaté řapíky, jsou okrouhlé, na rubu na žilkách chlupaté a vyrůstají po 4–15. Květy jsou bílé nebo narůžovělé, rostou po 3–8 a vytvářejí okolík obklopený listeny. Plodem je nažka. Roste na subalpínských loukách, na lavinových drahách, v ledovcových karech a alpínských vřesovištích.

5–20 cm

V–VII

Sedmikvítek evropský

Trientalis europaea

Vytrvalá bylina, která dostala jméno podle sedmi korunních lístků v květu. Květy jsou bílé, vzácně narůžovělé, na rostlině rostou po jednom až po dvou, každý na dlouhé tenké stopce. Listy jsou nahloučené v jednom přeslenu. Dolní jsou přisedlé a eliptické, horní jsou krátce řapíkaté a kopinaté. Plodem je tobolka. Roste v horských lesích a na rašelinných loukách. V Krkonoších vystupuje až do 1 450 m n. m.

Silenka nadmutá

Silene vulgaris

Vytrvalá bylina s nápadně nafouklým blanitým kalichem s nápadnými žilkami. Lodyha je přímá až poléhavá. Listy jsou vstřícné, přisedlé až krátce řapíkaté a kopinaté. Květenstvím je vidlan tvořený bílými, na konci nápadně vykrojenými květy. Plodem je vejcovitá tobolka. Roste na kamenitých místech, podél cest, na vyfoukávaných a suchých trávnicích a okrajích křovin.

30–100 cm

VI–VIII

Starček hercynský

Senecio hercynicus

Tmavozelená, v horní části bohatě větvená rostlina. Lodyha je přímá a pravidelně olistěná. Listy ve střední části lodyhy jsou největší a směrem k vrcholu se zmenšují. Jsou vejčité a přisedlé. Květenstvím jsou chocholičnatě uspořádané žlutě zbarvené úbory. Plodem je nažka s chmýrem. Roste na horských nivách, v jehličnatých lesích a na okrajích rašelinišť. Dává přednost kyselým půdám.

30–60 cm

III–VI

Suhopýr pochvatý

Eriophorum vaginatum

Hustě trsnatá šedozeleně zbarvená rostlina s přímou lodyhou a úzkými listy. Na konci lodyhy je pouze jeden klásek. Lodyžní listy vytvářejí silně nafouknuté pochvy. Klas je složen z mnoha desítek květů a z okvětí vyrůstají bílé chlupy dlouhé až 2 cm. Plodem je nažka. Roste na rašeliništích a vrchovištích, v rašelinných smrčinách a borech.

Suchopýr úzkolistý

Eriophorum angustifolium

Téměř netrsnatá nebo mírně trsnatá bylina. Listy, které vyrůstají vespodu lodyhy, jsou široké jen několik milimetrů. Květenství je tvořeno několika převislými klásky. Okvětí je typicky chlupaté, bílé chlupy se postupně prodlužují až na 4 cm. Plodem je nažka. Roste na zamokřených loukách, v rašelinných a slatinných biotopech, při okrajích rašelinných rybníků a na dalších zamokřených místech.

10–30 cm

VI–VII

Svízel hercynský

Galium saxatile

Hustě trsnatá bylina s plazivými kořenujícími sterilními výběžky. Lodyhy jsou vystoupavé, čtyřhranné a lysé. Listy jsou uspořádány v 5–8 četných přeslenech a na okrajích jsou osténky směřující k vrcholu listu. Květenstvím je lata složená z klubkovitě stažených vrcholíků. Květy jsou bílé. Plodem jsou dvounažky. Roste na smilkových loukách a pastvinách, v jehličnatých lesích a na pasekách.

10–25 cm

VI–VIII

ohrožená

Tolije bahenní

Parnassia palustris

Vlhkomilná rostlina, která se dříve používala v léčitelství. Lodyha je přímá, nevětvená a hranatá. Spodní listy rostou v řídké růžici a jsou srdčité vejčité. Lodyžní list je pouze jeden a vyrůstá v půlce lodyhy. Na vrcholu lodyhy je jeden 5četný bílý květ se zřetelnou žilnatinou. Plodem je tobolka. Roste na vlhkých loukách, rašeliništích, vlhkých skalách, u horských potoků a na prameništích.

Trličník brvitý

Gentianopsis ciliata

Trličník jsme dříve znali jako hořeček brvitý. Lodyha je oblá a tenká, přímá nebo vystoupavá. Listy jsou pouze lodyžní, úzké, špičaté, jednožilné a přisedlé. Květy jsou modré, jednotlivé, koncové, se čtyřčetnou korunou. Korunní lístky jsou na okrajích trásnitě brvité. Roste spíše ve vyšších polohách, od pahorkatin po horské polohy. Vyhledává výslunné travnaté svahy, meze, a stráně. Často roste v blízkosti čest, které mají ve svém základu vápenec.

10–25 cm

ohrožená

Vřatička měsíční

Botrychium lunaria

Nezaměnitelná kapradina vyrůstající nejčastěji s jedním listem. Ten je rozdělený na vegetativní a plodnou část. Vegetativní část připomíná list, je jednoduše zpeřená, s celokrajnými lístky bez střední žilky rostoucími v 6–10 párech. Plodná část připomíná lodyhu. Roste na loukách, pastvinách, sutích a ve světlých lesích. V minulosti se věřilo v její magické schopnosti otvírat všechny zámky a léčit.

10–25 cm

VI–VIII

kriticky
ohrožený

Všivec krkonošský

Pedicularis sudetica

Vytrvalá rostlina, která je krkonošským endemitem a zároveň glaciálním reliktem. Lodyha je přímá, oblá a lysá. Listy jsou nahloučené v přízemní růžici, dlouze řapíkaté, lysé, kopinaté, s ostrou bílou špičkou. Květenstvím je hustý hrozen s růžovými až červenofialovými květy. Plodem je tobolka. Roste na rašelinných prameništích, rašelištích a slatiništích, na mokřích skalách nad hranicí lesa.

20–50 cm

IV–VI

Brusnice borůvka

Vaccinium myrtillus

Keřík se zelenými hranatými větvemi. Listy jsou drobné, okrouhle vejčité a na okraji jemně zubaté. Květy jsou kulovitě baňkovité, s velmi krátkými cípy, mají bílou, růžovou a částečně nazelenalou barvu. Plodem jsou modročerné kulovité bobule s modročernou dužninou. Roste na kyselých, živinami chudých půdách. Plody se sbírají a listy jsou užívány v lidovém léčitelství.

Zlatobýl alpínský

Solidago virgaurea subsp. minuta

Vytrvalá bylina horských oblastí. Lodyha je přímá s nachovým nádechem. Lodyžní listy jsou vejčitě eliptické až kopinaté. Po obou stranách listů bývají krátké chlupy. Květenstvím je bohatá lata složená ze stopkatých žlutých úborů. Úbory se skládají z trubkovitých květů uprostřed a z jazykovitých po okrajích. Plodem je nažka. Roste na subalpínských a alpínských trávnicích a vřesovištích.

10–30 cm

VII–IX

silně
ohrožený

Zvonek český

Campanula bohemica

Modrokvěťý endemit Krkonoš, který je i ve znaku Krkonošského národního parku. Lodyhu má přímou a hranatou. Přízemní listy jsou okrouhle srdčité, lodyžní jsou úzce kopinaté. Velké fialově modré zvonkovité květy jsou po 2–5 v hroznu. Plodem je tobolka. Roste v ledovcových karech, na horských loukách a smilkových trávnicích, podél turistických chodníků, potoků nebo na drobných skalkách.

5–25 cm

V–VI

silně
ohrožený

Ostružiník moruška

Rubus chamaemorus

Drobná vytrvalá bylina, která u nás roste jako jeden z nemnoha glaciálních relictů. Má přímou nevětvenou a žláznatě chlupatou lodyhu. Listy jsou střídavé, laločnaté, široce ledvinité, téměř lysé až krátce chlupaté. Květy jsou pětičetné a bíle zbarvené. Po odkvětu dozrává v souplodí peckoviček, které jsou žlutavě oranžové. Roste na horských rašeliníštích. V severských zemích se používá na výrobu marmelád a kompotů.

1–2 m

v

Rybíz skalní

Ribes petraeum

Horský keř s šedohnědými větvemi. Listy jsou dlouze řapíkaté, trojlaločné až pětialočné a na okraji dvakrát pilovité. Květenstvím jsou dlouhé mnohokvěté hrozny tvořené nazelenalými až načervenalými zvonkovitými květy. Kališní cípy jsou na konci brvité. Plodem je nakyslá kulovitá bobule. Roste na vlhkých kamenitých svazích a sutiích, podél vodních toků, ve stinných lesích a v ledovcových karech.

20–50 cm

V–VI

Vlochně bahenní

Vaccinium uliginosum

Nízký opadavý keřík s modročernými ožíněnými bobulemi. Jejich dužina je zelená. Bobule jsou nejedlé, mírně jedovaté. Listy jsou téměř přisedlé a na podzim se barví do krvavě červené barvy. Květy rostou jednotlivě nebo ve 2–3květých hroznech, jsou bílé s narůžovělým nádechem. Roste na sušších místech rašelinišť. Je jedinou živnou rostlinou housenek žluťáčka borůvkového a modráčka stříbroskvrnného

20–40 cm

VII–IX

Vřes obecný

Calluna vulgaris

Nízký stálezelený a bohatě větvený keřík. Listy jsou jehlicovité, střídavé a úzce kopinaté. Květy jsou většinou fialově růžové, někdy bílé. Plodem je tobolka. Rostlina vytváří charakteristické vegetační formace – vřesoviště, tvořená z keříků vřesu a brusnic. Používá se jako léčivka proti zánětům močových cest. V zahradách se můžeme setkat s řadou různě barevných variant.

2-5 m

V-VI

Bříza karpatská

Betula carpatica

Nízký strom nebo keř s nepravidelnou korunou a pokrouceným kmenem. Kůra je bělavá až hnědavá, odlupává se v krátkých úzkých páscích nebo kostičkách. Listy jsou vejčité až kosníkovité a na konci zašpičatělé. Květenstvím jsou jehnědy. Plodem je dvoukřídlá nažka. Roste nad horní hranicí lesa, při okrajích lavinových drah, na okrajích horských smrčín nebo suťových lesů vyšších poloh.

až 2 m

VI–VII

Borovice kleč

Pinus mugo

Vždyzelený keř se zakřivenými, položenými, na konci vystoupavými kmeny. Borka je šedohnědá, šupinovitá. Pupeny jsou protáhle vejcovité, jehlice vyrůstají po 2. Samčí šištice jsou oranžové, samičí fialové. Šišky jsou symetrické, přisedlé a vejcovité. Vyskytuje se na horských kamenitých svazích a vrchovištích. Pěstuje se v parcích a zahradách. Označuje se také jako kosodřevina.

až 15 m

V–VI

Jeřáb ptačí

Sorbus aucuparia

Nižší světlo milná dřevina. Má nápadně velké plstnaté pupeny. Listy jsou lichozpeřené, složené z 4–10 podlouhle kopinatých párů lístků, na líci tmavozelených, na rubu světlezelených. Plodem jsou oranžově červené malvice (jeřabiny), což je důležitá potrava pro lesní zvěř a ptactvo. Roste ve světlejších lesích i jejich lemech, často je vysazován podél cest.

30–150 cm

VI–VIII

kriticky
ohrožený

Jeřáb sudetský

Sorbus sudetica

Nízký keřík nebo malý stromek a zároveň historicky první popsáný krkonošský endemit. Kůra je hnědošedá a hladká. Listy jsou obvejčité, na okraji nepravidelně pilovité, na líci lysé a na rubu plstnaté. Květenství jsou chudá, složená z růžově červených až načervenalých pětičetných květů. Plodem je kulovitá, jasně červená malvice. Roste v ledovcových karech a na lavinových drahách krkonošských svahů.

30–150 cm

II–IV

Lýkovec jedovatý

Daphne mezereum

Vzpřímený nízký opadavý keřík. Rozkvétá už v březnu ještě před rašením listů vonnými růžovými květy. Listy jsou opadavé a brvité, podlouhle obvejčité až kopinaté. Plodem je červená peckovice. Celá rostlina je jedovatá. Z plodů se dříve vyrábělo červené barvivo.

10–40 cm

V–VI

silně
ohrožená

Kyhanka sivolistá

Andromeda polifolia

Nízký vždyzelený keřík. Celá rostlina je jedovatá. Větévky jsou poléhavé, málo rozvětvené nebo nerozvětvené. Listy jsou střídavé, krátké, řapíkaté, celokrajné, na líci tmavozelené, na rubu stříbřitě ožíněné. Květy jsou bledě růžové, uspořádané v chudém chocholíku. Plodem je tobolka. Roste na kyselých, mokrých, chudých rašelinových půdách. Je citlivá na dlouhodobý pokles hladiny podzemní vody.

10–40 cm

V–VI

kriticky
ohrožená

Vrba laponská

Salix lapponum

Dvoudomý keř s tenkými kmínky. Jednoleté větvičky jsou hustě chlupaté, obvykle špinavě žluté, vzácněji červenohnědé. Starší větve postupně olysávají. Listy jsou řapíkaté, vejčité, na líci matně zelené, v mládí dlouze chlupaté, poté olysávající, na rubu šedozelené, hustě chlupaté s výrazně vystupující střední žilkou. Plodem je dlouhá tobolka. Roste na vlhkých loukách a prameništích.

Vrba slezská

Salix silesiaca

Dvoudomý statný keř nebo nízký stromek s šedohnědou hladkou kůrou. Listy jsou obvejčité až eliptické, u mladých jedinců obvykle červenavé, na rubu roztroušeně chlupaté. Samičí jehnědy jsou protáhlé, válcovité. Samčí jehnědy jsou kulovité nebo krátce válcovité. Plodem je tobolka. Roste na lavinových drahách, v ledovcových karech, na svahových prameništích, na březích horských bystřin a podél cest.

6–9 mm

Slíďák ostnonohý

Acantholycosa norvegica

Pavouk horských poloh lovící drobný hmyz a členovce. Celé tělo je tmavě šedohnědé se světlými kontrastními šedými skvrnami. Nohy jsou dlouhé, proužkované, s výraznými trny. V letních měsících lze spatřit samice s namodralým kokonem s vajíčky na zadečku. Obývá suťová pole nebo kamenité svahy horských poloh. Na našem území ho lze nalézt na Šumavě, v Krkonoších, Orlických horách a Jeseníkách.

5,5–7,5 mm

kriticky
ohrožená

Mandelinka lišejníková

Chrysolina lichenis

Vzácná drobná mandelinka našich pohraničních hor. Tělo má silně kle-
nuté. Hlava, štít i krovky jsou lesklé
a zbarvené od lahově zelené přes
namodralou až po načervenalé odstí-
ny. Tykadla jsou článkovaná. Dospělci
i larvy se živí býložravě. Vyskytuje se
v horách nad horní hranicí lesa, nej-
častěji v travnaté a lišejníkové tundře,
na bylinné vegetaci i pod kameny.

54–64 mm

Šídlo horské

Aeshna caerulea

Druh šídla, které se běžně vyskytuje ve Skandinávii, u nás se jedná o glaciální relikv. Obě pohlaví mají hnědou hrud se dvěma úzkými pruhy. U samců jsou modré, u samic žluté. Zadeček u samců je výrazně modrý s černým podkladem. U samic je žlutohnědý na kaštanovém podkladu. Křídla obou pohlaví mají hnědý nádech. Obývá osluněná rašelinná jezírka na horských vrchovištích v subalpínském pásmu.

33–38 mm

Můra sivá

Papestra biren

Nenápadně zbarvený noční motýl. Přední křídla má šedá s černohnědým nádechem a světle šedými skvrnami. Zadní křídla jsou tmavě hnědá až žlutavá. Housenky jsou rezavohnědé s tmavými opakovanými V na hřbetě. Živí se především borůvkou a dalšími keříky (vlochyň, maliník) nebo listnatými stromy (bříza, vrba a olše). Obývá vlhké a podmáčené lesy, světliny, louky a rašeliniště.

14–16 cm

26–32 cm

20–35 g

silně
ohrožený

Bělořit šedý

Oenanthe oenanthe

Zpěvný tažný pták živící se hmyzem a drobnými plži. Běžně jsou samec i samice zbarveni nenápadně. Samec ve svatebním šatě má šedé temeno, černou skvrnu za okem a bílou pásku nad okem. Spodek těla je žlutý. Kostřec (místo nad ocasem) a kořen ocasu má bílé, odtud jeho jméno. Obývá skalnatá území, lomy, pastviny s kameny, oblasti v horách i nad hranicí lesa. Často napodobuje hlasy jiných ptáků.

12–14 cm

20–22 cm

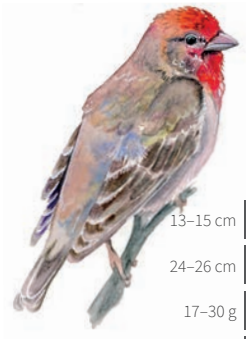
14 g

Čečetka zimní

Acanthis flammea

Drobný zpěvný pták s hnědavým zbarvením. Sameček má červenou přední část temene a hrud'. Kostřec (oblast nad ocasem) je načervenalý a čárkovaný. Spodek těla je bělavý. Samička má červené pouze temeno hlavy. Živí se hlavně semeny olší, bříz, borovic a různých bylin, ale občas i hmyzem. Osidluje lesy, okraje tundry, kosodřevinu v horách, ale i rašeliniště, vrbiny a olšiny kolem vod a parky.

13–15 cm

24–26 cm

17–30 g

ohrožený

Hýl rudý

Carpodacus erythrinus

Zpěvný tažný pták se silným zobákem. Samec má hlavu, hrud' i kostřec (oblast nad ocasem) karmínově červené. Křídla a ocas jsou hnědé. Samice jsou olivově hnědé s hnědě proužkovanou hrudí a hnědými křídly. Živí se semeny bylin a pupeny a listy stromů. Hnízdí v křovinách, hnízdo si vystylá srstí a chmýřím. Obývá nivní oblasti vodních toků, mokřady a lze ho nalézt i v blízkosti lidských sídel.

15–17 cm

24–29 cm

17–28 g

kriticky
ohrožená

Linduška horská

Anthus spinoletta

Na našem území vzácný pták hnízdící ve vysokých horských polohách Krkonoš, Beskyd a Jeseníků. Samec ve svatebním šatě má načervenalou hrud' bez proužků, šedohnědá záda a bílý proužek přes oko. Za běžných podmínek mají samice a samec hrud' podélně čárkovanou. Živí se hmyzem. Hnízdo si staví ze stébel a kořínků v trhlinách mezi trsy trávy nebo v kamení. Osidluje horské louky a kleč.

17–19 cm

30–32 cm

40 g

silně
ohrožená

Pěvuška podhorní

Prunella collaris

Zpěvný pták vysokohorského pásma. Hlava je popelavá se žlutou skvrnou u kořene zobáku. Hrdlo je bělavé s načernalými skvrnami. Hřbet je šedo-hnědě kropenatý, spodek šedohnědý s hustými červenohnědými skvrnami. Samička je zbarvená méně nápadně. Osidluje holiny s balvany a nízkými rostlinami, sutě, křovinaté svahy a skály od 1 500 až do 3 000 m n. m. Na našem území hnízdí pravidelně pouze v Krkonoších.

13–14,5 cm

23–26 cm

12–21 g

Rehek domácí

Phoenicurus ochruros

Hojný pták s rezavě zbarvenými ocasními pery a kostřecem (oblast nad ocasem). Zbarvení samce je proměnlivé, nejčastěji je tmavě šedý s uhlově černou náprsenkou a s bílou skvrnou na křídlech. Samice je zbarvená hnědošedě. Živí se hmyzem a občas bobulemi. Původně obýval skalnaté svahy a sutě. Dnes se vyskytuje především v okolí lidských sídel, zahradách a parcích. Lidově se mu říká také čermáček.

16–18 cm

30–35 cm

30–40 g

Skřivan polní

Alauda arvensis

Drobný zpěvný pták a jeden ze symbolů jara. Je šedohnědý, čárkovaný, břicho a ocasní pera jsou bílá. Na hlavě má drobnou chocholku. Vyskytuje se na loukách, pastvinách, vřesovištích, rašeliništích i v tundře. Hnízdí na zemi ve vyhrabaném důlku vystlaném stébly trav a kořínky, někdy i žíněmi a chlupy. Hlavně na jaře vylétá vysoko do vzduchu, třepotá se na místě a hlasitě trylkuje.

14–16 cm

20–24 cm

13–26 g

kriticky
ohrožený

Slavík modráček tundrový

Luscinia svecica svecica

Vzácný zpěvný pták vyskytující se na našem území pouze v Krkonoších mezi 1 300 a 1 470 m n. m. Hřbet je tmavě hnědý, nad okem je bílý proužek. Samec má modrou náprsenku s červenou skvrnou uprostřed. Samice má bílou náprsenku. Živí se hmyzem a méně často bobulemi. Obývá mokřiny a rašeliniště s klečí nad horní hranicí lesa.

38–50 cm

90–110 cm

0,5–1,1 kg

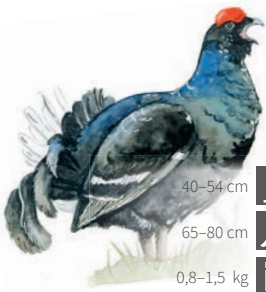
kriticky
ohrožený

Sokol stěhovavý

Falco peregrinus

Jeden z nejvzácnějších dravců střední Evropy. Má tmavě šedý až šedočerný hřbet a bílou spodinu s kapkovitými skvrnami na hrdle, přecházejícími v příčné vlnky na bříše. Konec ocasu je bíle lemován. Do bílé tváře zasahuje tmavá šedočerná barva z temene a tvoří nápadný vous. Hnízdí v korunách stromů nebo na skalních římsách. Při útoku na kořist dosahuje při střemhlavém letu rychlosti okolo 300 km/hod.

40–54 cm

65–80 cm

0,8–1,5 kg

silně
ohrožený

Tetřívka obecná

Lyrurus tetrix

Hrabavý pták zvaný také černý rytíř. Samec je černý s bílou páskou přes křídlo. Ocasní pera jsou lyrovitě zahnutá. Nad okem má sytě rudé plochy. Samice jsou rezavohnědé a tmavě kropenaté. Na jaře probíhají námluvy, kdy samci hlasitě tokají a vyskakují do výšky. Obývá lesy střídané s volnými plochami, pastviny s remízky a rašelinště. V Krkonoších rychle mizí vlivem turismu a měnících se podmínkách.

9–14 cm

17–50 g

Hraboš mokřadní

Microtus agrestis

Drobný hlodavec vlhčích lokalit. Hřbet má tmavší, rezavě až skořicově hnědý, břicho šedavé nebo nažloutlé. Chodidla tlapek mají tmavé pigmentové skvrny. Živí se mokřadní vegetací (ostřice, traviny), ale také borůvkami, kůrou stromů, houbami, mechy a lišejníky. Žije na podmáčených, nekosených loukách, mokřadech, rašeliništích a v blízkosti pramenišť. Lze ho najít i ve vyšších nadmořských výškách.

120–150 cm

80–250 kg

Jelen lesní

Cervus elaphus

Statný savec našich lesů. Paroží zakončuje u starších samců korunka, obě větve mohou dohromady vážit až 15 kg. Letní zbarvení je červenohnědé, zimní rezavohnědé až šedé. Skvrna okolo řitního otvoru (zrcátko neboli obřítek) bývá nažloutlá. Obývá zejména lesy podhůří a hor. Během říje bojují samci o samice a téměř nepřijímají potravu. Během zimy shazují parohy a růst nových je stojí hodně energie.

Krkonošská tundra

Vydala Správa Krkonošského
národního parku v roce 2023

Text: © Kateřina Hanušová

Ilustrace: © Tereza Dolenská

© 2023, Správa Krkonošského
národního parku, Dobrovského 3,
543 01 Vrchlabí

Neprodejné.

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfzp.cz